

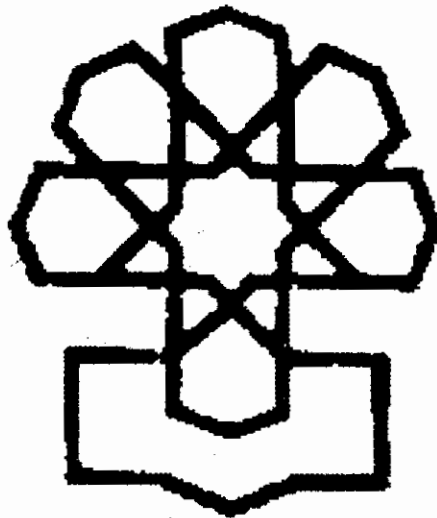
۵۹۲۷

۳۰
۳۰
۳۰

ویژگی‌های کلان اقتصادی لایحه بودجه ۱۳۸۰: موضوع تورم و قیمت‌گذاری

درباره لایحه بودجه ۱۳۸۰ - شماره (۲۰)

کد موضوعی: ۱۶۰

شماره مسلسل: ۵۹۲۷

معاونت پژوهشی
دی ۱۳۷۹

کار: دفتر بررسی‌های اقتصادی

ویژگی های کلان اقتصادی لایحه بودجه ۱۳۸۰:

موضوع تورم و قیمت گذاری

کد موضوعی: ۱۶۰

شماره مسلسل: ۵۹۲۷

برنامه سوم رسیدن به وضعیتی را که در آن اصول بازار بر رفتارهای اقتصادی حاکم شود، به عنوان یک خواسته اصلی خود برگزیده است. برنامه ریزان اعتقاد داشتند که اصلاح ساخت اقتصاد باید با این دیدگاه باشد که دست آخر اقتصاد کشور به شکلی درآید که در آن اصول رفتاری بازار تعیین کننده قیمت باشد. با این اوصاف، نگرش به قیمت به عنوان عمده ترین شاخص نمایش وضعیت رفتاری در اقتصاد بوده است.

در این نوشته، بحث بر سر مطلوبیت یا عدم مطلوبیت نگرش برنامه سوم مطرح نمی شود. بنابراین، گزارش به این نکته نمی پردازد که آیا بازار - محوری در یک کشور در حال توسعه می تواند اقتصاد ملی را به سر منزل مطلوب برساند یا خیر. تنها موضوعی که بررسی می شود این است که آیا لایحه بودجه در چارچوب برنامه حرکت می کند و نگرشی مشابه برنامه دارد یا خیر. با وجود این روش برخورد، هنوز اولویت بحث درباره مطلوبیت نگرش برنامه سوم به عنوان یک نیاز اجتناب ناپذیر، مورد تأکید قرار می گیرد.

دیدگاه برنامه سوم در مورد تورم و قیمت گذاری

برنامه سوم در موارد متعدد از قیمت سخن می گوید ولی در مورد تورم برخوردی بسیار گذرا دارد. در مورد تورم برنامه سوم موارد زیر را مطرح می کند:

ماده ۳، بند ز - دولت مکلف است حقوق کلیه کارکنان و کارگران را بدون در نظر گرفتن نوع قرارداد کاری آنها، متناسب با تورم و حداقل مساوی با آن افزایش دهد و چنانچه در پایان هر سال رشد تورم بیش از افزایش حقوق بود، به طوری که دریافت سالانه حقوق بگیر و افزایش سالانه آن کمتر از میزان رشد تورم ماهانه ضریدر حقوق اسفند ماه سال قبل به اضافه دوازده برابر حقوق اسفند ماه سال قبل گردید، تفاوت آن را به عنوان دیون در سه ماهه اول سال بعد

پرداخت نماید. این بند شامل کلیه مستمری بگیران و بازنشستگان هم می شود.
ماده ۱۹۸- به منظور حسن اجرای قانون برنامه سوم، رئیس جمهور گزارش نظارت و ارزیابی پیشرفت هر برنامه را حداکثر تا شهریور ماه سال بعد، شامل موارد زیر به مجلس شورای اسلامی ارائه می نمایند.

الف- بررسی عملکرد مواد قانونی برنامه.

ب- بررسی سیاست های اجرایی

پ- بررسی متغیرهای عمده کلان و بخشی، شامل تولید، سرمایه گذاری، تجارت خارجی، تراز پرداخت ها، بودجه، بخش پولی، تورم، اشتغال و بی کاری.

ت- نتایج عملکرد و تبیین علل مغایرت با برنامه.

ث- ارائه پیشنهادهای لازم به منظور بهبود عملکرد برنامه.

با عنایت به دو بند آخر می توان از دولت خواست گزارش خود را در مورد نحوه عملکرد برنامه سوم ارائه نماید. این گزارش را باید در شهریور ماه به نمایندگان محترم ارائه نماید. نکته قابل ملاحظه این است که برنامه سوم بر جبران افت قدرت خرید بر مبنای تورم تکیه نموده است. چنین توجهی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ دیده نمی شود.

در مورد قیمت ها برنامه سوم با تفصیل بیشتر به موضوع می پردازد. در زیر موارد مختلف مورد بررسی قرار می گیرد:

ماده ۵- افزایش قیمت کالاها و خدمات توسط دستگاه ها و شرکت های دولتی سالانه بیش از ده درصد مجاز نیست. با ملحوظ داشتن افزایش بهره وری و کاهش هزینه ها قیمت گذاری کالاها و خدمات شرکت های دولتی در چارچوب ضوابط اعلام شده از سوی هیأت وزیران خواهد بود. تنها اقلامی که در مورد آنها حکم قانونی خاص در قانون برنامه یا در بودجه های سنواتی وجود دارد، از این روال کاری مستثنی خواهند بود. چنان چه دولت به هر دلیل فروش کالا یا خدمات هر یک از شرکت های دولتی را به قیمتی کمتر از قیمت تعیین شده به شرح فوق تکلیف کند، مابه التفاوت قیمت محاسبه شده و قیمت تکلیف شده از محل اعتبارات و منابع دولت به شرکت ذینفع پرداخت می گردد.

الزام بودجه ای این ماده محدود کردن افزایش قیمت ها در لایحه بودجه به سقف افزایش ۱۰

درصد است. در این چارچوب تعدادی از افزایش‌ها را نمی‌توان مجاز شمرد. به عنوان مثال، افزایش قیمتی که در تبصره ۷، بند ج آورده شده است. در قالب برنامه سوم نادرست است.

ماده ۱۴- هیأت عالی واگذاری که با هدف تسهیل امر واگذاری فعالیت‌های اقتصادی به بخش خصوصی باید به وجود آیند، از جمله وظایف خود به موضوع قیمت‌گذاری سهام و چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران نیز می‌پردازد.

الزام بودجه‌ای این ماده محدود کردن مواردی است که دولت در بودجه خود به قیمت‌گذاری درباره ارزش سهام و اوراق مالکیت شرکت‌های دولتی می‌پردازد. نکته قابل ملاحظه این است که هنوز بعد از گذشت یک سال، هیأت عالی واگذاری ایجاد نشده است. بنابراین بازویی که باید به قاعده عرف، به کمک دولت برای قیمت‌گذاری بشتابد، هنوز تأسیس نیافته است در چنین چارچوبی از یک سو مجلس باید به دلایل عدم تشکیل شورای عالی واگذاری بپردازد و از سوی دیگر تصمیم بگیرد که در غیاب این شورا، وظایف محول شده به آن توسط چه نهادها و دستگاه‌هایی باید انجام بگیرد.

ماده ۱۷- هیأت عالی واگذاری به موارد مختلفی می‌پردازد که از جمله آن‌ها محاسبه تأثیر تعهدات مالیاتی در قیمت فروش سهام است.

الزام بودجه‌ای این ماده محدود کردن تحولات مالیاتی به مواردی است که بار مالی آن برای شرکت‌های مشمول واگذاری قابل کنترل باشد.

ماده ۱۸- دولت می‌تواند با رعایت اصول «چهل و سوم» و «چهل و چهارم» قانون اساسی، شرکت‌های صنعتی یا کشاورزی یا خدماتی و امثال آن‌ها و اموالی را که به صورت اموال عمومی در اختیار دارد، در قبال دریافت وجه نقد یا کالا با حفظ سایر حقوق مالکیت و با رعایت موارد زیر به صورت اجازه از طریق مزایده در اختیار شرکت‌های تعاونی یا بخش خصوصی قرار دهد:

الف- طبق قرارداد بابت استهلاک یا بازسازی یا نگهداری یا توسعه شرکت‌های موصوف سالانه مبلغی نقد یا کالا دریافت کند.

ب- به هنگام واگذاری شرکت‌های فوق یا سایر امکانات موضوع این ماده. مقرراتی را به عنوان شروط الزامی، مقرر دارد و طرف قرارداد را به رعایت سیاست‌های دولت در

قیمت‌گذاری و برنامه‌ریزی تولید و توزیع و تأمین منافع عمومی ملزم کند.

ج- واگذاری مدیریت شرکت‌های دولتی به بخش‌های غیردولتی به شرطی مجاز است که شخص حقیقی یا حقوقی که مدیریت را بر عهده گرفته باشد، انجام کار را خود در طول مدت قرارداد عهده دار شود و به شرکت‌ها و اشخاص دیگری منتقل ننماید. متخلفین به سلب امتیاز واگذاری و محکومیت تصرف در اموال عمومی مجازات می‌شوند.

د- در واگذاری شرکت‌های فوق یا سایر امکانات موضوع این ماده، چنانچه کارکنان واجد شرایط شرکت‌های مذکور مبادرت به تشکیل شرکت تعاونی نمایند، تعاونی کارکنان شرکت ذی ربط در اولویت خواهد بود.

تبصره - نحوه تعیین مبلغ نقد یا کالای موضوع این ماده طبق ضوابطی خواهد بود که توسط هیأت عالی واگذاری تصویب و ابلاغ خواهد شد.

الزام بودجه‌ای این ماده، گزارش دهی در باره نحوه عملکرد هیأت عالی واگذاری و فعالیت‌هایی است که هیأت انجام داده است. در صورت وجود بار بودجه‌ای باید این بار و تحولات دیگر به صورت یک گزارش یا یک فصل از گزارش عملکرد بودجه در چارچوب برنامه ارائه می‌شد. چنین مجموعه‌ای به مجلس ارائه نشده است و به نظر نمی‌رسد اقدامی درباره این تبصره انجام شده باشد.

ماده ۳۲- دولت مجاز است بدون رعایت قانون نحوه توزیع قند و شکر تولیدی کارخانه‌های کشور مصوب ۱۳۵۳ و اصلاحیه آن، در مورد قند و شکر قیمت‌گذاری کند.

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ حرفی از قیمت قند و شکر به میان نیامده است.

ماده ۴۶- سیاست پرداخت یارانه کالاهای اساسی شامل گندم، برنج، روغن نباتی، قند و شکر، پنیر، دارو و شیرخشک در برنامه سوم یا حفظ کالابرگ از لحاظ تعداد، مقدار وزنی و قیمت آن مطابق با برنامه دوم ادامه خواهد یافت.

دولت موظف است یارانه پرداختی به کالاهای اساسی را براساس مقدار سرانه در برنامه دوم، به صورت ریالی و ارزی در بودجه سالانه منظور نماید.

سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان موظف است با اعلام وزارت بازرگانی، پس از انجام محاسبات لازم، نسبت به برقراری مابه‌التفاوت در مورد کالاهای

وارداتی که امتیاز قابل توجهی دارند، اقدام نماید و مابه التفاوت دریافتی را به خزانه واریز کند. دولت می تواند معادل ۱۰۰ درصد این وجوه را براساس پیشنهاد وزارت بازرگانی و تصویب شورای اقتصاد بابت پرداخت سوبسید به کالاها و خدمات ضروری مصرف کند.

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۰، دو سر فصل ۵۰۳۰۱۹ و ۵۰۳۰۲۱ قسمت چهارم نشان دهنده سوبسید پرداختی به کالاهای اساسی اند. جمع این دو ردیف به ۱۰،۵۳۸/۲ میلیارد ریال می رسد. براساس ردیف ۵۹۲۱۰۰ قسمت سوم لایحه، سازمان حمایت از تولیدکنندگان و مصرف کنندگان مبلغ ۷۰۰ میلیارد ریال به خزانه واریز می کند. با این اوصاف به نظر می رسد که:

- ۱- سوبسید به کلیه کالاهایی که در قانون برنامه ذکر شده است، داده نمی شود.
- ۲- سازمان حمایت تمام وجوه دریافتی خود را بابت پرداخت سوبسید هزینه نمی کند و مقداری از وجوه را به خزانه دولت برمی گرداند.

ماده ۴۷- قیمت تضمینی کالاهای اساسی در پایان سال سوم برنامه به ترتیبی باید تغییر کند که قیمت خرید داخلی آنها با هزینه خرید این کالاها از خارج برابر می کند.

الزام بودجه ای این ماده نمایش روند رفتاری دولت در قالب یک تبصره است. چنین تبصره ای وجود ندارد. مبلغ سوبسید پرداختی به کود شیمیایی هم در جمع ثابت است. بنابراین با استفاده از ارقام سند بودجه نمی توان به اجرا یا عدم اجرای سیاست پیشنهادی در قانون برنامه، پی برد.

ماده ۵۲- نرخ فروش (اشتراک و نرخ نهاده) برق، گاز، تلفن، آب و فاضلاب توسط کمیته ای متشکل از نمایندگان وزارتخانه های متولی امور تولیدی و زیربنایی (حسب مورد) و سازمان برنامه و بودجه (اکنون سازمان مدیریت و برنامه ریزی) موظف می شود که هر سال متناسب ترین قیمت را به شورای اقتصاد پیشنهاد دهد.

ماده ۸۵- در کلیه مناقصه ها حق کنترل قیمت کالاهای وارداتی برای وزیر یا بالاترین مقام مسئول محفوظ است. این ماده هیچ الزام بودجه ای ندارد.

ماده ۱۰۷- قیمت آب برای تشکل های بهره برداری از آب و خاک به نرخ بهای زراعی خواهد بود.

الزام بودجه ای این ماده، به شرط آن که چنین نهادهایی به وجود آمده باشد، ارائه تبصره های ویژه بودجه ای است.

ماده ۱۱۹- به دولت اجازه داده می شود براساس پیشنهاد وزارت نفت و وزارت نیرو قیمت فروش داخلی حامل های انرژی (برق، گاز طبیعی، نفت سفید، بنزین، نفت گاز و نفت کوره) را در لوایح بودجه سنواتی به مجلس ارائه نماید.

الزام بودجه ای این ماده وجود تبصره های ویژه است. این افزایش در تبصره ۲۷ لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ آورده شده است.

تبصره ماده ۱۲۱- قیمت انرژی برای واحدهایی که مصرف سالانه سوخت آنها بیش از پنج هزار متر مکعب معادل نفت کوره یا قدرت مورد استفاده آنها بیش از پنج مگاوات باشد، در صورت عدم رعایت معیارها، ضوابط و آیین نامه های مذکور در ماده ۱۲۱ قانون برنامه سوم با ارائه فرصت مناسب، افزایش خواهد یافت.

الزام بودجه ای این ماده نمایش مبلغ افزایش قیمت، به شکل درآمد بودجه ای، است. چنین موردی در لایحه بودجه ردیابی نشده است.

ماده ۱۲۲- وزارت نفت می تواند به پالایشگاه های خصوصی ایرانی به قیمت های بین المللی نفت خام به عنوان خوراک بفروشد.

الزام بودجه ای این ماده وجود ارقام فروش و تبصره ای برای صدور مجوز است. هیچ یک از این دو مورد ردیابی نشده است.

ماده ۱۹۲- کلیه خدمات بهداشتی، اعم از شهری و روستایی، به صورت رایگان توسط دولت ارائه می گردد. خدمات درمانی سرپایی روستاییان در واحدهای موجود توسط دولت ارائه می شود و اگر بخش خصوصی در آن سرمایه گذاری نکند دولت همچنان خود به ارائه خدمات ادامه خواهد داد. در مورد شهرها توسعه خدمات دولتی فقط به نقاطی محدود می شود که برای بخش خصوصی جاذبه سرمایه گذاری ندارد.

از آن جا که ارائه خدمات رایگان سبب می شود که هزینه ای بر بودجه تحمیل گردد، الزام بودجه ای این ماده وجود ردیف یا تبصره ای است که موضوع را نشان دهد.

ویژگی های کلان اقتصادی لایحه بودجه سال ۱۳۸۰: موضوع: تورم و قیمت گذاری

شماره تبصره یا کد عملیات بودجه ای	ماهیت عملیات	گروه تحت پوشش	مبلغ عملیات و ماهیت تسویه	گروه مجری
تبصره ۵، بند ۵	کسب سود از محل انتشار کالا بزرگ	وزارت بازرگانی	۱ میلیارد ریال سود	وزارت بازرگانی
تبصره ۷، بند ۷	افزایش قیمت	مشمولان ماده ۷۸ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین	افزایش از ۱۰ هزار ریال به ۱۵ هزار ریال	دولت، وزارت کار و امور اجتماعی
تبصره ۷، بنده	افزایش قیمت برای صدور و تمدید مجوز کار اتباع خارجی در ایران	اتباع خارجی در ایران که به کار مشغولند	به ترتیب ۶۰۰ هزار ریال و ۴۰۰ هزار ریال برای هر مورد	وزارت کار و امور اجتماعی
تبصره ۸، بند ۸	وصول مطالبات بابت احداث فضاهای آموزشی و کاهش مطالبات دولت	وزارت آموزش و پرورش	پرداخت ۲ درصد سودناخالص واحدهای مختلف تولیدی و خدماتی، ولی کسب مبلغ مشخص نیست.	بدهکاران
تبصره ۸، بند ۸	وصول مطالبات دولت	وزارت آموزش و پرورش	پرداخت بدهی به دولت بابت ۲ درصد آموزش	بدهکاران
تبصره ۸، بند ۸	اخذ ۰/۵ درصد قیمت کالای ساخته شده وارداتی	سازمان صدا و سیما	۸۰ میلیارد ریال	واردکنندگان
تبصره ۹، بند ۹، قسمت ۱	هزینه تعویض پلاک خودروها	نیروی انتظامی	۵۰ هزار ریال بابت هر خودرو و در مجموع ۶۲ میلیارد ریال به شرح ردیف ۴۱۰۲۰۷ قسمت سوم لایحه	دولت
تبصره ۹، بند ۹، قسمت ۲	هزینه معاينه فنی خودروها	راهنمایی و رانندگی	۷ هزار ریال از هر خودرو و در مجموع ۱۲۴ میلیارد ریال به شرح ردیف ۴۱۰۲۰۸ قسمت سوم لایحه	دولت

ادامه ویژگی های کلان اقتصادی لایحه بودجه سال ۱۳۸۰: موضوع: تورم و قیمت گذاری

شماره تبصره یا کد عملیات بودجه ای	ماهیت عملیات	گروه تحت پوشش	مبلغ عملیات و ماهیت تسویه	گروه مجری
تبصره ۹، بند ۲ قسمت ۳	هزینه معاینه چشم برای دریافت گواهی نامه رانندگی	راهنمایی و رانندگی	در مجموع معادل ۱۱ میلیارد ریال به شرح ردیف ۴۱۰۲۰۹ قسمت سوم این لایحه	دولت
تبصره ۹، بند ۴ قسمت ۴	اخذ وجه از مشمولان	نیروی انتظامی	در مجموع معادل ۱۰۰ میلیارد ریال به شرح ردیف ۴۱۰۲۱۰ قسمت سوم این لایحه	دولت
تبصره ۹، بند ۵ قسمت ۵	اخذ وجه از مشمولان معاف شده	نیروی انتظامی	معادل ۱۰ هزار ریال بابت صدور کارت معافی و ۱۰ هزار ریال بابت هزینه سفر در صورت دیرکرد در اعزام و در مجموع معادل ۲۵ میلیارد ریال به شرح ردیف ۴۱۰۲۱۱ قسمت سوم این لایحه	دولت
تبصره ۱۰، بند ۱ مدارک	اخذ هزینه ارزشیابی مدارک	مستفاضیان ارزشیابی مدارک	در مجموع ۹۲۵ میلیون ریال به شرح ردیف های ۴۱۰۳۴۳ و ۴۱۰۳۴۴	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
تبصره ۱۰، بند ۱ و تمدید پروانه کار	دریافت هزینه صدور پروانه کبار مهدکودک مراکز توانبخشی شبانه روزی و روزانه، مراکز مشاوره ژنتیک و سایر مراکز مشاوره	مستفاضیان دریافت پروانه کبار مهدکودک مراکز توانبخشی شبانه روزی و روزانه، مراکز مشاوره ژنتیک و سایر مراکز مشاوره	۳۰۰ هزار ریال برای صدور مجوز و ۲۰۰ هزار ریال برای تمدید آن و در مجموع معادل ۱ میلیارد ریال	سازمان بهزیستی

ادامه ویژگی های کلان اقتصادی لایحه بودجه سال ۱۳۸۰: موضوع: تورم و قیمت گذاری

شماره تبصره یا کد عملیات بودجه ای	ماهیت عملیات	گروه تحت پوشش	مبلغ عملیات و ماهیت تسویه	گروه مجری
تبصره ۱۱، بنده	دریافت معادل ۳۰ درصد از حقوق و مزایای کارکنان خارجی و معادل مبلغ حق بیمه کارگران ایران		۵۵ میلیارد ریال	وزارت کار و امور اجتماعی
تبصره ۱۴، بنده الف	دریافت حق ثبت سفارش برای کلیه کالاها به جز کالاهای اساسی که توسط دولت وارد می شود و کاغذ	وارد کنندگان به جز سازمان صدا و سیما و طرح های بیع متقابل، سرمایه گذاری خارجی و فرهنگی	۲۷۵ ریال بابت هر دلار	دولت
تبصره ۱۹، بنده	دریافت ۱۰ درصد از کسب هزینه شماره گذاری خودروها در کرج	مردم تهران و استفاده کنندگان راه آهن شهری تهران - حومه	۲۰ میلیارد ریال در ردیف ۵۰۳۳۳۵ قسمت چهارم	وزارت کشور
تبصره ۲۷	افزایش تا ۱۰ درصد بر متوسط قیمت فرآورده های نفتی، گاز طبیعی و برق	همه مردم ایران	به طور دقیق مشخص نسبت ولی بیش از ۲,۴۵۸/۵ میلیارد ریال است.	وزارتخانه های مسئول انرژی در کشور
تبصره ۲۸، بنده الف	صدور و تجدید پروانه سالانه چرا	متقاضیان پروانه چرا	۳۰۰ ریال برای هر مجوز و در حد ۵/۸ میلیارد ریال در ردیف ۵۹۱۷۲۰ قسمت سوم لایحه	وزارت جهاد سازندگی
تبصره ۲۹، بنده س	تعیین نرخ ارز به نسبتی که ۴۶ هزار میلیارد ریال عاید بودجه شود	بخش های اقتصادی	۴۶ هزار میلیارد ریال از محل فروش ارز به نرخی بیش از نرخ شناور	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
تبصره ۳۲، بنده الف، قسمت ۳	افزایش مبلغ جریمه نقدی	دفاتر اسناد رسمی	مبلغ جریمه بین ۱ هزار تا ۱ میلیون ریال ولی کتب مبلغ نامشخص است.	سازمان ثبت اسناد

ادامه ویژگی های کلان اقتصادی لایحه بودجه سال ۱۳۸۰: موضوع: تورم و قیمت گذاری

شماره تبصره یا کد عملیات بودجه ای	ماهیت عملیات	گروه تحت پوشش	مبلغ عملیات و ماهیت تسویه	گروه مجری
تبصره ۳۳، بند ۵	دریافت ۵ ریال از هر تن - کیلومتر بار حمل شده	شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران	نامشخص	وزارت راه و ترابری
تبصره ۳۳، بند ۲	دریافت ۲ ریال از هر تن - کیلومتر بار حمل شده	شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران	تاسقف ۳۶ میلیارد ریال به شرح ردیف ۴۱۹۹۷۷ قسمت سوم لایحه	وزارت راه و ترابری
تبصره ۳۳، بند ۳	دریافت عوارض ترانزیت سوخت	رانندگان	تاسقف ۳۰۰ میلیارد ریال به شرح ردیف ۵۹۷۲۱۰ قسمت سوم لایحه	دولت
تبصره ۳۴، بند الف	افزایش دریافت، بابت ماده ۸۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین	عامه مردم	برای هر مورد افزایش از ۵ هزار ریال به ۱۰ هزار ریال، ولی کل مبلغ نامشخص	دولت
تبصره ۳۴، بند د	اخذ مبلغ ۳۰ هزار ریال از ایرانیان عازم خارج بابت عوارض جهانگردی	ایرانیان عازم خارج	تاسقف ۳۰ میلیارد ریال	دولت

ادامه ویژگی های کلان اقتصادی لایحه بودجه سال ۱۳۸۰: موضوع: تورم و قیمت گذاری

گروه مجری	مبلغ عملیات و ماهیت تسویه	گروه تحت پوشش	ماهیت عملیات	شماره تبصره یا کد عملیات بودجه ای
دولت	نامشخص	خریداران محصولات از خانه های دولتی	تعیین قیمت محصولات کارخانه های دولتی شامل: * هر کیلوگرم فولاد تولید داخل معادل ۷۵ ریال * هر کیلوگرم مس کاند معادل ۱۵۷ ریال * هر کیلوگرم مس سفید معادل ۳۵۰ ریال * هر کیلو تولیدات شرکت ملی پتروشیمی و شرکت های تابعه معادل ۴۰ ریال * هر دستگاه خودرو، به جز آمبولانس و وسایل نقلیه عمومی معادل ۱۰ درصد قیمت آن * هر خط انشعاب تلفن همراه معادل ۱/۵ میلیون ریال * به ازای هر ۳۰۰ سی سی نوشابه معادل ۷۰ ریال * هر کیلو فولاد وارداتی معادل ۲۵۰ ریال	تبصره ۳۵

ادامه ویژگی‌های کلان اقتصادی لایحه بودجه سال ۱۳۸۰: موضوع: تورم و قیمت‌گذاری

شماره تبصره یا کد عملیات بودجه‌ای	ماهیت عملیات	گروه تحت پوشش	مبلغ عملیات و ماهیت تسویه	گروه مجری
تبصره ۳۹، بندالف	رابگسان‌سازی حق انشعاب گاز مساجد و مدارس	مساجد و مدارس	نامشخص	شرکت ملی گاز
تبصره ۳۹، بندالف	تعیین قیمت هر متر مکعب گاز معادل ۵ ریال	مساجد و مدارس	نامشخص	شرکت ملی گاز
تبصره ۳۹، بندالف	توزیع نفت سفید و گاز مایع با قیمت‌های رسمی	روستاییان و عشایر	نامشخص	شرکت ملی نفت ایران
تبصره ۴۱، بندالف	برداشت مبلغی تحت عنوان خدمات مدیریت		۱۰/۵ میلیارد ریال	وزارت مسکن و شهرسازی سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی
تبصره ۴۲، بندالف	قیمت‌گذاری برای کالاها و خدمات مورد استفاده مردم	عامه مردمی	۵۳ میلیارد ریال به شرح ردیف‌های ۴۱۰۱۱۴ و ۴۱۰۱۱۷ قسمت سوم لایحه	سازمان ثبت احوال
تبصره ۴۴، بندب	تعیین قیمت آب برای مزارع	مصرف‌کنندگان آب در مزارع	نامشخص	وزارت نیرو
تبصره ۴۶، بندالف	هزینه صدور دفترچه برای شکارچیان	شکارچیان	از هر شکارچی بابت هزینه صدور دفترچه برای شکار با سلاح گلوله زنی ۱۵۰ هزار ریال و بابت هر دستگاه ساچمه زنی معادل ۵۰ هزار ریال و در مجموع برابر ۸۰۰ میلیون ریال براساس ردیف ۴۱۰۵۲۰ قسمت سوم لایحه	سازمان حفظ محیط زیست

در مورد قیمت، قیمتگذاری و تورم، نکته‌ای که از بودجه انتظار می‌رود این است که دولت بتواند یک سیاست مشخص درباره تنظیم روند قیمت‌ها را ارائه نماید. در مورد تورم، دیدگاه برنامه سوم این بوده است که برای دریافت کنندگان حقوق ثابت باید افزایش حقوقی که دست کمک معادل نرخ تورم باشد، در نظر گرفته شود. چنین برخوردی را نمی‌توان در بودجه‌های سالانه، به طور کلی و در بودجه پیشنهادی برای سال ۱۳۸۰، به طور خاص، مشاهده کرد.

در مورد روند افزایش قیمت‌ها، حرف عمومی برنامه سوم این است که دولت می‌تواند تا سقف ۱۰ درصد افزایش قیمت دهد. در موارد متعدد به دولت اجازه داده شده است که در قیمتگذاری مشارکت کند و روند قیمتگذاری نباید چنان باشد که در پایان برنامه سوم قیمت‌های رایج در بازار به جانب قیمت در بازار آزاد سوق یابد. از آن جا که برنامه سوم به هیچ عنوان سیاست تنظیمی یا تثبیتی در مورد ارزش برابری پول ملی را ارائه نمی‌دهد، معنای سیاست برگزیده در مورد قیمت‌ها می‌تواند این باشد که قیمت‌ها به طور مداوم افزایش یابد. این روند کم و بیش در سال نخست برنامه سوم مشهود بوده است.

نگاهی به سند لایحه بودجه نشان می‌دهد که در موارد متعدد، تغییر ارقام در ردیف‌های مختلف بیش از ده درصد بوده است. این تغییر می‌تواند به دلیل بالا رفتن قیمت، بیش از حد مجاز برنامه، یا گسترش دامنه خدمت یا کنترل توسط بودجه، باشد. براساس سند لایحه بودجه نمی‌توان به ماهیت وضعیت پی برد.

در مورد افزایش‌های مشخص که در تبصره‌های بودجه ذکر شده است، در مواردی افزایش ۵۰ درصد و بیش تر هم وجود دارد. به عنوان مثال در تبصره ۷، بندج دولت قیمت را از ۱۰ هزار ریال به ۱۵ هزار ریال می‌رساند. در مورد مسافران خارج، اخذ ۳۰.۰۰۰ ریال بابت جهانگردی افزایش هزینه‌ای معادل ۴۰ درصد را ایجاد می‌کند ولی در هر صورت مثل مورد نخست در تضاد آشکار با قانون برنامه نیست. به طور کلی افزایش موارد اخذ مالیات یا عوارض یکی از شیوه‌های افزایش قیمت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ است.

به طور خلاصه نتایج زیر قابل مشاهده است:

۱- نه در برنامه توسعه و نه در بودجه سال ۱۳۸۰، هیچ خط قابل تشخیصی برای کنترل تورم و ایجاد ثبات در قیمت‌ها دیده نمی‌شود.

۲- برنامه و بودجه سیاست‌های مشابهی در باره افزایش قیمت‌ها و موارد افزایش ندارند.